

Evangelische kerken hielden het homohuwelijk uit de grondwet.

Toen op 24 februari 2019 de Cubanen de nieuwe grondwet in een referendum goedkeurden, was het homohuwelijk uit de tekst geschrapt. Het oorspronkelijke voorstel van grondwet omschreef het huwelijk nog als een 'verbintenis tussen twee personen'. Als reden voor deze wijziging, verwijzen analisten naar de heftige campagnes tegen het homohuwelijk van de ultra-conservatieve evangelische kerken. Wat is daar gebeurd?

De LGBT-gemeenschap in Cuba was in 2018 hoopvol gestemd. Het ontwerp van nieuwe grondwet omschreef het huwelijk als 'een verbintenis tussen twee personen' en niet meer als een verbintenis tussen man en vrouw, zoals in de grondwet van 1976 stond. De weg naar het homohuwelijk leek open te liggen. De LGBTQ+ beweging voelde zich gesteund door president Miguel Díaz-Canel die verklaard had dat 'de erkenning van het huwelijk tussen twee personen, zonder beperkingen, het probleem van alle vormen van discriminatie oplost'. En toch, de definitieve grondwet beperkt zich tot de omschrijving van het huwelijk als 'een mogelijke organisatievorm van een familie, gebaseerd op vrije instemming en op gelijke rechten, plichten en wettelijke mogelijkheden van de partners'. Deze omschrijving vermijdt de vermelding 'man en vrouw' en laat de deur open om in de toekomst het homohuwelijk alsnog wettelijk te erkennen. De uitklaring over wie een huwelijk kan aangaan, moet komen van de nieuw uit te werken 'Código de Familia'. De overheid heeft beloofd om in breed overleg met de bevolking deze familie-wet uit te werken en die voor eind 2021 in een referendum ter goedkeuring voor te leggen.

Het Cubaans model

Evangelische kerken hielden het homohuwelijk uit de grondwet.

De discussie op straat gebracht

Tussen september en december 2018 organiseerde de overheid een zeer ruime volksraadpleging over het geheel van de nieuwe grondwet. In ruim 133.000 vergaderingen in wijken en bedrijven bediscussieerden de Cubanen het voorstel van grondwet. Het homohuwelijk was één van de meest besproken onderwerpen. In ruim 66% van deze bijeenkomsten kwam het homohuwelijk ter sprake, en argumenteerden de aanwezigen hun standpunten pro én contra.

Maar -wat vrij nieuw is voor Cuba- buiten deze door de overheid georganiseerde volksraadpleging, ontspoon zich een levendig debat in de samenleving. De LGBTQ+ beweging was heel actief op facebook en andere sociale media (o.a. [#mifamiliaesoriginal](#)). Zowel groepen die aansluiting vinden bij het door Mariela Castro geleide CENESEX als autonome groepen organiseerden stands en verspreidden flyers onder de slogan 'El diseño cubano - het Cubaans model', een antwoord op de campagne van de evangelische kerken.

Ook de kerken mengden zich openlijk in het debat. Meer dan eender welke organisatie die niet aan de eenheidspartij PCC verbonden is, beschikken de kerken over autonomie en invloed, sinds Fidel Castro in de jaren '90 de vrijheid van religie erkende. De katholieke kerk nam geen rechtstreeks standpunt in. Wel publiceerde zij een uitgebreide brief¹ met haar visie over verschillende thema's die in de grondwet aan bod komen. In verband met het huwelijk zegt de brief: '...wij willen geenszins de waardigheid van elke persoon ontkennen en zeker niet minschatten; iedereen verdient respect voor zijn aard en sociale inbreng. De leer van de kerk is altijd duidelijk geweest: de wederzijdse en complementaire liefde tussen man en vrouw is de hoeksteen van het huwelijk en van de familie, een verbintenis die met geen enkele andere kan vergeleken worden'. Tegen personen van hetzelfde geslacht die zich tot elkaar verbinden, stelt de kerk zich gematigd op. Alleen, aldus Dionisio García, de aartsbisschop van Santiago de Cuba, is het beter om andere formules te zoeken die homokoppels wettelijk beschermen. Maar daarvoor mag de definitie van het natuurlijk instituut 'huwelijk', dat al eeuwen continuïteit heeft verzekerd, niet gewijzigd worden.

De protestantse kerken reageerden verdeeld.

Het homohuwelijk verdeelt de protestantse kerken, aldus Raúl Suárez, stichter en de

éminence grise van het Centrum Martin Luther King. De Concejo de Iglesias Ecuménicas, die de meeste protestantse kerken overkoepelt, verzette zich niet tegen het ontwerp van grondwet. In de woorden van Raúl Sauárez: de kerken eerbiedigen 'de vrijheid van elke persoon om zelf over zijn leven te beslissen, zolang die maar het algemeen belang dient'. Van de 57 evangelische kerken behoren er 32 tot deze raad. De overige kerken dragen echter een ultraconservatieve visie uit en verdedigen de 'traditionele bijbelse waarden'.

Evangelische gelovigen manifesteren voor het traditioneel huwelijk

Evangelische kerken dreigen tegen de nieuwe grondwet te stemmen.

Deze conservatieve evangelische kerken verzetten zich heel agressief tegen het homohuwelijk. In september '18 publiceerden 20 evangelische kerken² een gezamenlijke brief. Zij bevestigen hierin dat 'de familie een heilige instelling is, gecreëerd door God; het huwelijk is uitsluitend een verbintenis tussen man en vrouw zoals de Bijbel, het Woord van God, ons leert'. Hun slagzin luidde 'el diseño original, como Dios lo creó', het originele ontwerp zoals God het schiep. Cuba is een lekenstaat, waar godsdienstige uitspraken over politieke thema's eerder ongewoon zijn en altijd binnen de gesloten kring van de kerk gebeurden. Maar de evangelische predikanten brachten hun kritiek naar de publieke ruimte. Als statement organiseerden sommige predikanten de gebedsdienst in open lucht naast de tempel, zogenaamd omdat deze te klein was voor de talrijke gelovigen. Zij riepen de gelovigen ook op om flyers op te hangen op elektriciteitspalen, deuren, gevels. Anderen trokken de straat op met bijbel en flyers³. Pastor Eduardo Gutierrez⁴ organiseerde een

Evangelische kerken hielden het homohuwelijk uit de grondwet.

collectieve huwelijksbevestiging met tientallen koppels op de Malecón (dijk) van Havana. Om de jongeren aan te spreken, verscheen op youtube een rap-videoclip⁵ met de boodschap “ik wil deze ontarding niet in mijn land / laten we het kwaad uitroeien, en wel aan de wortels / ik wil dat mijn kind in een gelukkige omgeving opgroeit”.

In oktober '18 lanceerden eenentwintig evangelische kerken een petitie⁶ tegen artikel 68 van het grondwetsvoorstel, met als streefdoel een half miljoen handtekeningen. Hoeveel handtekeningen uiteindelijk behaald werden, is niet duidelijk. Wel is duidelijk dat de evangelische kerken ermee dreigden op te roepen om in het referendum tegen de grondwet te stemmen. Met een achterban van naar schatting 1 miljoen op een bevolking van 11 miljoen, zou de tegenstem een smet kunnen werpen op het uitgebreide consultatieproces, op de nieuwe grondwet en uiteindelijk op de regering.

Geen consensus in de samenleving

Heeft de overheid onder druk van de (evangelische) kerken het homohuwelijk in de definitieve versie van de grondwet geschrapt? Speelde de overheid op zekerheid, in de wetenschap dat ongeveer de helft van de bevolking zich volgens het Nationaal Instituut voor de Statistiek christen noemt en dus mogelijk een traditioneel bijbels beeld van het gezin aanhangt? Homero Acota, secretaris van de Staatsraad lichtte op 21 december '18 het gewijzigde standpunt van de regering toe: ‘Wat dat artikel betreft, hebben we zowel de criteria van de personen voor het homohuwelijk als de argumenten van de tegenstanders in overweging genomen. Wat er voorheen stond (de ontwerp-versie) blijft onze wens, maar de tijd is niet rijp om het in te voeren, omdat er geen consensus rond is. Maar het blijft onze intentie om het in de toekomst te realiseren. De Código de Familia zal aan een stemming worden onderworpen, wat het meest democratisch is’.

LGBTI-optocht 11 mei 2019

Reactie van LGBTQ+beweging

De LGBTQ+beweging reageerde verdeeld. De groepen verbonden aan CENESEX legden zich bij de feiten neer. Zij stellen alle hoop op de familiewet die tegen eind 2021 beloofd is. Maar anderen reageerden erg teleurgesteld, zelfs boos zoals blijkt uit facebook-reacties zoals volgende: 'Het homohuwelijk is een recht dat in de Grondwet al is goedgekeurd... Artikel 42, dat de niet-discriminatie op basis van seksuele geaardheid of genderidentiteit erkent, ontnemt elke grond om te verbieden dat twee personen ongeacht hun identiteit elkaar eeuwige liefde zweren. Het uitstel geeft de kleine religieuze drukkingsgroepen alleen maar gelijk...'. Dat er wonden zijn geslagen, bleek op 11 mei 2019. Die dag was de 12de editie van gay pride parade gepland, een jaarlijks initiatief van het Centrum voor Seksuele Opvoeding CENESEX geleid door Mariela Castro. Maar daags voordien verbood de overheid de optocht omwille van de gespannen internationale toestand (een verwijzing naar de verhoogde blokkade-maatregelen van de VS). Tegen het verbod in hielden een honderdtal personen toch een niet geautoriseerde optocht⁷ op de Prado in Oud Havana.

Bronnen:

1. <http://palabranueva.net/new/obispos-cubanos-opinan/>
2. <https://ministerioreforma.com/evangelicos-en-cuba-reafirman-que-el-matrimonio-es-la-union->

Evangelische kerken hielden het homohuwelijk uit de grondwet.

exclusiva-entre-un-hombre-y-una-mujer/

3.

<http://www.lajiribilla.cu/articulo/campana-callejera-en-la-habana-contram matrimonios-homosexuales>

4.

<https://reflexionesdelpastor.com/iglesias-cristianas-en-cuba-protestan-en-contradel-matrimonio-homosexual-y-la-ideologia-de-genero/>

5. <https://www.youtube.com/watch?v=vTLEQnqwYz8>

6.

<https://www.notimerica.com/sociedad/noticia-iglesias-evangelicas-cuba-recogen-firmas-contrala-legalizacion-matrimonio-homosexual-20181016214346.html>

7.. <https://www.france24.com/es/20190512-choques-marchas-cuba-habana-lgbti>